

Uppföljning av ämnet omvårdnad och relaterade utbildningsprogram

- **Sjuksköterskeprogrammet 180 hp**
- **Specialistsjuksköterskeprogram – Diabetessjuksköterska 60 hp**
- **Specialistsjuksköterskeprogram – Distriktssköterska 75 hp**
- **Specialistsjuksköterskeprogram – Skolsköterska 60 hp**

Uppföljningsrapporten har fastställts av fakultetsnämnden 2019-02-12.

Dnr HS 2018/319

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Sammanfattning	4
3	Program inom ämnet omvårdnad	5
3.1	Måluppfyllelse	5
3.2	Progression	6
3.3	Kvalitetsaspekter.....	8
3.3.1	Utbildningsprogrammets relation till huvudområdet	8
3.3.2	Digitalisering för hållbar utveckling.....	9
3.3.3	Attraktivitet, studentrekrytering och söktryck.....	10
3.3.4	Lärarkapacitet och lärarkompetens	11
3.3.5	Utbildningsmiljö och forskningsanknytning	13
3.3.6	Pedagogiskt koncept.....	14
3.3.7	Kurser som inte ingår i programmet huvudområde.....	15
3.3.8	Genomströmning.....	16
3.3.9	Arbetslivets perspektiv	17
3.3.10	Studenters perspektiv.....	17
3.3.11	Jämställdhetsperspektiv.....	18
3.3.12	Internationaliseringsperspektiv	19
3.4	Sammanfattande tabell.....	20
4	Ämnet omvårdnad	21
4.1	Kvalitetsaspekter.....	21
4.1.1	Relevans och relation till institutionens och Högskolans utbildning	21
4.1.2	Definition och klassificering.....	21
4.1.3	Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av ämnet	22
4.1.4	Lärarkapacitet och lärarkompetens	23
4.2	Kurskvalitet.....	24
4.3	Sammanfattande tabell.....	24

1 Inledning

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Högskolan i Skövde (Högskolan) följs upp inom ramen för en sexårscykel. Uppföljningarna görs i enlighet med *Riktlinjer för uppföljning av ämne och relaterade utbildningsprogram inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå* (dnr HS 2018/523). Syftet med uppföljningarna är att säkra och höja utbildningarnas kvalitet. Uppföljningarna genomförs av Högskolans fakultetsnämnd, med stöd av externa granskare, och utgör en del av Högskolans samlade kvalitetssystem för utbildning¹.

I denna rapport lämnas en redogörelse för den uppföljning som år 2018-2019 gjorts av ämnet *omvårdnad* samt de utbildningsprogram som relaterar till ämnet:

- *Sjuksköterskeprogrammet 180 hp*
- *Specialistsjuksköterskeprogram – Diabetessjuksköterska 60 hp*
- *Specialistsjuksköterskeprogram – Distriktsköterska 75 hp*
- *Specialistsjuksköterskeprogram – Skolsköterska 60 hp*

Rapportens målgrupp är de intressenter som är involverade i och berörs av Högskolans vårdutbildningar, såväl studenter och berörda medarbetare som externa samverkanspartners och avnämare för utbildningen. I gruppen medarbetare innefattas särskilt akademiska företrädare och chefer. Rapporten utgör också ett underlag för kommande uppföljningar samt för verksamhetsplanering i berörda verksamheter.

I kapitel 2 sammanfattas de mest centrala slutsatserna från uppföljningen. I kapitel 3 och 4 lämnas en detaljerad redogörelse för uppföljningens resultat, med ett sammanfattande omdöme för samtliga komponenter och aspekter som följts upp. Omdömet *tillfredsställande* används när inga utvecklingsområden identifierats som riskerar att påverka programmets eller ämnets kvalitet. Dock kan utvecklingsområden ha identifierats som ytterligare kan stärka utbildningen. Omdömet *med tvekan tillfredsställande* används när utvecklingsområden identifierats som behöver åtgärdas för att bibehålla programmets eller ämnets kvalitet. Omdömet *ej tillfredsställande* används i de fall en komponent eller aspekt anses ha brister som allvarligt kan påverka programmets eller ämnets kvalitet och därför skyndsamt behöver åtgärdas.

Utbildningen i ämnet *omvårdnad* och relaterade program ges vid institutionen för hälsa och lärande. De företrädare för utbildningen som har medverkat i arbetet är främst följande: ämnesföreträdaren Irene Eriksson, de programansvariga lärarna Susanne Andersson, Jan-Eric Claesson, Margaretha Larsson, Lars Westin och Marie Wilhsson, avdelningscheferna Annelie Amigelius, Kristina Ek, Cecilia Eriksson och Britt-Marie Gunnarsson samt prefekten Susanne Källerrwald. Från vårdverksamheterna har två representanter deltagit i uppföljningen: Anne Gustafsson (studierektor VFU Skaraborgs sjukhus) och Christina Högberg (studierektor primärvård Skaraborg).

Studenterna har medverkat i uppföljningen, via Studentkårens ledamöter i fakultetsnämnden samt via tre studentrepresentanter från sjuksköterskeprogrammet. Även studenterna från specialistsjuksköterskeprogrammen inbjöds men ingen av dessa studenter hade inte möjlighet att delta.

¹ Kvalitetssystem för utbildning vid Högskolan i Skövde, dnr HS 2017/128

Resultatet av uppföljningen ska utgöra underlag för berörda institutioners utveckling av utbildningens kvalitet och genomförande. Chefer och företrädare för utbildningen ansvarar för att prioritera och planera utvecklingsarbetet utifrån sin respektive roller. Resultatet och genomförda åtgärder baserade på uppföljningen kommer också att utgöra underlag vid kommande uppföljningar. Dessutom utgör resultatet från uppföljningen underlag för utveckling av det regelverk som gäller för utbildningen, ett arbete som fakultetsnämnden ansvarar för. På högskoleövergripande nivå utgör resultatet underlag för rektors kvalitetsrapport till styrelsen och det används även som underlag för de kontinuerliga dialogmöten som rektor håller med institutionsledningarna.

2 Sammanfattning

Utbildningen i ämnet omvårdnad och relaterade utbildningsprogram är i stort sett väl fungerande. Ett antal styrkor och utvecklingsområden har identifierats inom de olika komponenterna och aspekterna för uppföljningen vilket framgår av kapitel 3 och 4. Nedan lyfts några tydliga styrkor fram tillsammans med områden där utveckling behövs för att bibehålla kvaliteten inom utbildningen.

Områden där tydliga styrkor identifierats:

- Måluppfyllelsen i examensarbetena är överlag god, både för generell examen och för berörda yrkesexamina.
- Didaktiska strategier finns framtagna för vårdutbildningarna. Strategierna bidrar till att kvalitetssäkra såväl utbildningens innehåll som pedagogiska arbetsformer.
- Studenterna i sjuksköterskeprogrammet upplever att det finns en röd tråd i utbildningen och att deras kunskaper gradvis utvecklas.
- Programutvärderingar genomförs kontinuerligt i flertalet av programmen. Studenterna informeras om resultat från kursutvärderingar och programutvärderingar.
- Systematisk samverkan med vårdverksamheterna sker regelbundet och fungerar väl. Olika former av samverkan sker, genom de regionala och lokala samverkansgrupperna, programråd, verksamhetsförlagd utbildning och examensarbeten.
- Det finns en grundläggande insikt och tanke hos lärarlaget kring integrering av digitalisering för hållbar utveckling. Digitalisering och informatik ses som en förutsättning för framtidens vård.

Områden där utveckling behövs för att bibehålla kvalitet inom utbildningen:

- För några av programmen visar programmatriserna att flertalet kurser avser att examinera många och i vissa fall nästan samtliga examensmål. Denna komplexitet riskerar att leda till överexamination, onödigt stor resursåtgång samt betydande utmaningar när behov av förändring av utbildningen uppstår.

- Ämnet är på väg in i en generationsväxling bland seniora lärare. Samtidigt är det svårt att rekrytera disputerad personal inom området. Särskilt kritisk är den seniora kompetensen relaterad till specialistsjuksköterskeprogrammets examensarbeten.
- För specialistsjuksköterskeprogrammen behöver det säkerställas att det bedrivs forskning som kopplar till respektive program och att denna forskning kommer studenterna till del.
- Anknytningen till sjuksköterskeprofessionen i kurserna inom biomedicin i sjuksköterskeprogrammet behöver utvecklas. Då andelen kurser i biomedicin utgör drygt 50 hp av programmet är denna anknytning av yttersta vikt för att uppnå målen i yrkesexamen.

3 Program inom ämnet omvårdnad

Måluppfyllelse, progression och ett antal kvalitetsaspekter har följts upp för utbildningsprogram inom ämnet omvårdnad. Måluppfyllelse och progression är centrala för programmets kvalitet. Bland kvalitetsaspekterna är *lärarkapacitet och lärarkompetens* samt *utbildningsmiljö och forskningsanknytning* de mest centrala.

3.1 Måluppfyllelse

Uppföljning av måluppfyllelse har skett genom extern granskning av ett slumpmässigt urval av examensarbeten kopplade till sjuksköterskeprogrammet samt specialist-sjuksköterskeprogrammen för diabetessjuksköterskor, distriktssköterskor och skol-sköterskor. Totalt granskades tio examensarbeten i ämnet omvårdnad.

Bedömningsgrund²:

Utbildningsprogrammen möjliggör genom utformning och genomförande – samt säkerställer genom examination – att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå utvalda nationella examensmål.

Sammanfattande omdöme vad gäller *måluppfyllelse*: Tillfredsställande

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

- Måluppfyllelsen i examensarbetena är överlag god, både för generell examen och för berörda yrkesexamina.
- Examensarbetenas relation till huvudområdet är tydlig och det finns även en tillfredsställande koppling till professionen.

² Måluppfyllelsen har sin grund i progressionen. Bedömningsgrunden för måluppfyllelse och progression är därför densamma, se avsnitt 3.

- Examensarbetena uppvisar ett professionellt förhållningssätt till patienter och närstående.
- Riktlinjer och mallar är utförliga och ger god vägledning till studenterna vid genomförandet av examensarbetet.

Utvecklingsområden

Sjuksköterskeprogrammet

- Arbetenas koppling till vetenskapsteoretiska grunden kan stärkas.
- Metodbeskrivningarna i arbetena kan utvecklas. Särskilt kan beskrivningar av urvalsprocessen för den litteratur som ligger till grund för litteraturstudier stärkas.
- Mer specifika utvecklingsförslag, grundade på arbetenas resultat, skulle kunna ingå i arbetena.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Etiska aspekter (utöver forskningsetik) kan i högre utsträckning lyftas fram.
- Internationella publikationer kan i högre grad användas i arbetena.

De externa granskarnas bedömning av måluppfyllelsen i examensarbetena, som utgör underlag för texten ovan, finns tillgängligt i särskilda rapporter (dnr HS 2018/319). De granskare som anlåtats är Markus Hjelm, universitetslektor på institutionen för hälsa vid Blekinge tekniska högskola och Åsa Hörnsten, professor på institutionen för omvårdnad vid Umeå universitet.

3.2 Progression

Uppföljning av progression har skett genom att progressionen mot några utvalda examens- och program mål i de olika programmen har granskats. En genomgång har skett av de kurser som, enligt programmatriserna, möjliggör studentens progression. Det som har granskats är kursernas utformning, genomförande och examination.

Bedömningsgrund³:

Utbildningsprogrammen möjliggör genom utformning och genomförande – samt säkerställer genom examination – att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå utvalda nationella examensmål och utvalda lokala program mål.

Sammanfattande omdöme vad gäller *progression*: Med tvekan tillfredsställande

Tvekan avser den komplexitet i progressionsupplägget som relaterar till det faktum att flertalet kurser avser, enligt det sammantagna underlaget, att examinera många och i vissa fall nästan samtliga examensmål. Visserligen är måluppfyllelsen tillfredsställande

³ Progression inom utbildningen är en förutsättning för måluppfyllelse. Bedömningsgrunden för progression och måluppfyllelse är därför densamma, se avsnitt 2.

(se avsnitt 3.1) men det finns flera risker förknippade med upplägget. Bland annat finns en stor risk för överexamination. En stor risk för onödigt stor resursåtgång i form av arbetstid finns också. Vidare utgör den komplexa strukturen en utmaning för utveckling av såväl kurser som program. En särskild utmaning finns vid byte av kursansvariga lärare.

Ytterligare en faktor som komplicerar upplägget i sjuksköterskeprogrammet är de teman och röda trådar som präglar utbildningen – och som samtidigt utgör en styrka.

I syfte att identifiera centrala progressionslinjer och eventuell överexamination rekommenderas ämnesgruppen att genomföra en så kallad ”black box-övning” enligt CDIO-metoden⁴, gärna med externt stöd. Sjuksköterskeprogrammet bör prioriteras i ett sådant arbete. För att få en känsla för ambitionsnivån i sjuksköterskeprogrammet bör en jämförelse, om möjligt, göras med sjuksköterskeutbildningar vid några andra lärosäten.

Utöver ovanstående har följande styrkor och utvecklingsområden identifierats:

Styrkor

Generellt

- Lärarlaget i omvårdnad arbetar medvetet och systematiskt med progressionsfrågor.
- Lärandemålen beskriver systematiskt en progression av kunskaper, färdigheter, förmågor och förhållningssätt – från enklare sådana till alltmer komplexa och sammansatta.

Sjuksköterskeprogrammet

- Lärarlaget arbetar med progression mot examensmål samt identifierade teman och röda trådar, vilka utmärker utbildningen i Skövde.
- Progressionsfrågan inkluderas i de program- och kursutvärderingar som utförs samt i den översyn som gjordes av sjuksköterskeprogrammet 2017. Ett arbete med att förtydliga progressionen ur ett studentperspektiv har initierats, föranlett av den upplevelse studenterna uttrycker i programutvärderingarna.
- Studenterna upplever att det finns en röd tråd i utbildningen och att deras kunskaper gradvis utvecklats.
- Det finns i flera fall en tydlig progression för de utvalda målen, även om vägen dit kan vara onödigt komplex (se ovan).
- Det finns en tydlig progression även inom ämnet biomedicin, som utgör en väsentlig del av programmet.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Lärarlaget arbetar generellt med progression på avancerad nivå, genom att ställa ökade krav på studenternas kunskaper, förmågor och färdigheter. Inom de olika inriktningarna betonas också självständighet, forskningsanknytning

⁴ cdio.org

och kritiskt reflekterande förhållningssätt. Dock finns en risk för onödig komplexitet (se ovan).

- Viss progression från grundnivå kan utläsas i de utvalda kurserna.

Utvecklingsområden (utöver det område som anges ovan)

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Programmatrisen i programmet för distriktssköterskor visar inte någon progression mellan kurser.
- Vissa kursmål inom i programmet för diabetessjuksköterskor visar inte progression från grundnivå.
- För programmet för skolsköterskor bör samverkan mellan omvårdnad och folkhälsovetenskap utvecklas för att tydliggöra hur ämnena tillsammans kan arbeta för en progression genom kurserna.

3.3 Kvalitetsaspekter

3.3.1 Utbildningsprogrammets relation till huvudområdet

Bedömningsgrund:

Programmets innehåll är relevant i relation till definitionen för aktuellt huvudområde.

Sammanfattande omdöme för aspekten *utbildningsprogrammets relation till huvudområdet*: Tillfredsställande

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

- Samtliga granskade program har ett innehåll med en tydlig grund i ämnesdefinitionen för huvudområdet omvårdnad. Detta framkommer i såväl utbildningsplan som kursplaner.
- I den externa granskning som gjorts av ett urval av examensarbeten framkommer att samtliga arbeten har en tydlig relation till ämnet omvårdnad.

Utvecklingsområden

- Det framgår att den lokala profileringen av ämnet omvårdnad har fokus på det etiska patientperspektivet. Granskningen av examensarbeten inom specialist-sjuksköterskeprogrammen visar dock att etiska aspekter (utöver forskningsetik) kan lyftas fram tydligare (se avsnitt 3.1).

3.3.2 Digitalisering för hållbar utveckling

Bedömningsgrund:

Programmet ger på ett integrerat sätt kunskaper och färdigheter relaterat till ”digitalisering för hållbar utveckling”, temat i Högskolans utvecklingsplan 2017-2022. I programmets utbildningsplan finns minst ett lokalt mål med koppling till temat.

Sammanfattande omdöme för aspekten *digitalisering för hållbar utveckling*:
Tillfredsställande

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

- I samtliga utbildningsplaner finns ett lokalt mål som rör temat digitalisering för hållbar utveckling.
- Det finns en grundläggande insikt och tanke hos lärarlaget kring integrering av digitalisering för hållbar utveckling. Digitalisering och informatik ses som en förutsättning för framtidens vård.
- Från institutionsledningens håll finns en medvetenhet om utvecklingsbehov relaterade till hälsa och digitalisering. I januari 2019 inleds ett utvecklingsarbete som kommer att konkretiseras i en övergripande plan för institutionens arbete inom området.

Utvecklingsområden

- I programmatriserna framkommer att det lokala målet som relaterar till temat digitalisering för hållbar utveckling ska examineras i ett antal kurser. Dock framgår det inte av lärandemålen för vissa av de berörda kursplanerna att så är fallet.
- Kompetensen inom temat digitalisering för hållbar utveckling kan ökas. Forskning inom området som relaterar till temat bör också utvecklas. Vidare kan samverkan med institutionen för informationsteknologi och institutionen för ingenjörsvetenskap ge stöd för kompetensutveckling och utveckling av området. Ett ömsesidigt utbyte kan ge samtliga parter en ökad insikt kring temat i relation till vårdområdet.

3.3.3 Attraktivitet, studentrekrytering och söktryck

Bedömningsgrunder:

Studenter och alumner är så nöjda med sitt utbildningsprogram att de vill rekommendera det till andra. Programmets studenter är attraktiva på arbetsmarknaden och har en hög etableringsgrad.

Det finns ett tillräckligt stort rekryteringsunderlag för programmet, bland en eller flera definierade målgrupper.

Programmet görs synligt genom aktiv marknadsföring. Utbildningsinformationen är tydlig, korrekt, objektiv, uppdaterad och tillgänglig. Aspekter som rör breddad rekrytering, jämställdhet och lika villkor uppmärksammas i rekryteringsarbetet.

Programmet är så attraktivt och känt att det i genomsnitt finns minst 2,0 behöriga förstahandssökande per antagen till programmet⁵.

Sammanfattande omdöme för aspekten attraktivitet, studentrekrytering och söktryck: Tillfredsställande

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

Generellt

- Programmen är attraktiva och har ett gott söktryck (dock i vissa fall något minskande, se nedan).
- Studenterna är i hög grad nöjda med sin utbildning (enligt programutvärderingar och de studenter som medverkar i uppföljningen).
- Sjuksköterska och specialistsjuksköterska är ett bristyrke och de studenter som examineras på programmet har en hög etableringsgrad.

Utvecklingsområden

Generellt

- Ytterligare insatser krävs för motverka den sneda könsfördelningen och öka antalet män som söker till utbildningarna. Arbetet behöver i högre grad än i dag konkretiseras, systematiseras och följas upp.

Sjuksköterskeprogrammet

Det finns tendenser som visar på ett minskat söktryck och minskat meritvärde. Detta kan påverka såväl genomströmning som lärarresurser. Institutionen bör därför noggrant följa den framtida utvecklingen.

⁵ I Högskolans utvecklingsplan för 2017-2022 anges målet ”i genomsnitt 1,6 behöriga förstahandssökande per antagen till program och kurs”. Målet 1,6 utgör ett sammanslaget värde för söktryck till både program och kurser och det grundas på statistik från SCB. Målet 2,0, som anges i bedömningsgrunden ovan, är ett värde som endast rör söktryck till program och det grundas på lokalt framtagen statistik.

3.3.4 Lärarkapacitet och lärarkompetens

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till den utbildning och forskningsanknytning av utbildning som ska genomföras inom ämnet. Perspektiv som rör jämställdhet och lika villkor ska beaktas i arbetet med kompetensförsörjning relaterad till ämnet. Riktvärden för antalet heltidsanställda lärare med tillsvidareanställning är följande:

Vetenskaplig och konstnärlig kompetens

- Huvudområde på grundnivå: Minst fyra lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens) varav minst en professor
- Huvudområde på magisternivå: Minst sex lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens) varav minst en professor och en docent
- Huvudområde på masternivå: Minst tio lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens) varav minst två professorer och två docenter
- Resursämne: Minst en lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens)

Pedagogisk kompetens

- Huvudområde på grundnivå och avancerad nivå: Minst två lärare som är meriterade eller excellenta lärare
- Resursämne: Minst en lärare som är meriterad eller excellent lärare

Professionsrelaterad kompetens

- Huvudområde på grundnivå och avancerad nivå: Minst två lärare med professionsrelaterad kompetens (riktvärdet ska särskilt beaktas vid ämnen som utgör inriktningar eller motsvarande inom en yrkesexamen)

Sammanfattande omdöme för aspekten *lärarkapacitet och lärarkompetens* relaterat till berörda utbildningsprogram: Med tvekan tillfredsställande

Tvekan relaterar främst till risken för brist på senior kompetens där en generationsväxling också är närmar sig, samtidigt som det är svårt att rekrytera disputerad personal inom området.

De seniora lärarna utgörs enligt underlaget för uppföljningen av:

- Två tillsvidareanställda professorer, varav en inte deltar i undervisning och en endast deltar i undervisning i reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa och innehar ett centralt uppdrag på den övervägande delen av anställningen.
- Två gästprofessorer varav en undervisar inom reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa och en inte undervisar alls

- Fyra biträdande professorer, varav två berörs av generationsväxling och en deltar i undervisning endast i liten utsträckning
- En docent

Situationen kan bli kritisk då examinatorer för examensarbeten på avancerad nivå bör ha minst docentkompetens samtidigt som forskningsmiljön behöver utvecklas. Särskilt kritisk är den seniora kompetensen relaterad till specialistsjuksköterskeprogrammen. Under rådande förutsättningar ser inte fakultetsnämnden att antalet studenter på utbildningen kan utökas från nuvarande nivå.

Utöver ovanstående har följande styrkor och utvecklingsområden identifierats:

Styrkor

- I lärargruppen ingår ett för området relativt stort antal disputerade lärare.
- Ämnet har fyra meriterade lärare och seniora lärare är väl representerade bland dessa.
- Adjungerade lärare bidrar med aktuell klinisk kompetens.
- Kompetensen hos de handledare som finns i verksamheten främjas av det nära samarbete som finns mellan Högskolan och verksamheterna. Exempel på detta är de handledardagar som Högskolan bjuder in till varje termin.

Utvecklingsområden (utöver det område som anges ovan)

Generellt

- Möjligheten till forskningsmeritering behöver utvecklas, för att långsiktigt säkerställa senior kompetens (se ovan).
- Det finns en brist på kompetenta handledare i vårdverksamheterna.

Sjuksköterskeprogrammet

- Professionskompetensen inom ämnet biomedicin för sjuksköterskeprogrammet behöver stärkas (se även avsnitt 3.3.7).

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Tillgången på kompetens som relaterar specifikt till inriktningen för respektive specialistsjuksköterskeprogram behöver generellt säkerställas och förtydligas.

3.3.5 Utbildningsmiljö och forskningsanknytning

Bedömningsgrunder:

Det finns en för utbildningsprogrammet relevant vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö.

Programmet har en stark forskningsanknytning och en tydlig koppling mot en eller flera av Högskolans forskningsmiljöer.

Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Sammanfattande omdöme för aspekten *utbildningsmiljö och forskningsanknytning*:
Med tvekan tillfredsställande

Tvekan avser den otydliga kopplingen mellan den forskning som bedrivs inom ämnet och specialistsjuksköterskeprogrammen. Institutionen behöver säkerställa att det bedrivs forskning som kopplar till respektive program och att denna forskning kommer studenterna till del.

Utöver ovanstående har följande styrkor och utvecklingsområden identifierats:

Styrkor

Generellt

- Systematisk samverkan med vårdverksamheterna sker regelbundet och fungerar väl. Olika former av samverkan sker, genom de regionala och lokala samverkansgrupperna, programråd, verksamhetsförlagd utbildning och examensarbeten.
- Det finns en god kontakt med professionsrelevanta aktörer, både vad gäller utbildning och forskning. Arbete pågår inom ett projekt för att identifiera pågående och för utbildningarna relevant forskning samt ytterligare behov av sådan i regionen. Ett förväntat resultat av projektet är att forskning och utbildning knyts närmare varandra och att examensarbeten ska kunna göras mer relevanta.

Sjuksköterskeprogrammet

- Relevant forskning för programmet bedrivs, främst genom en nära koppling finns till forskningsgruppen *Välbefinnande vid långvariga hälsoproblem*. Forskningsanknytningen säkerställs även genom koppling till ytterligare tre forskningsgrupper vid institutionen.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Examensarbeten genomförs ofta relaterat till befintliga forskningsprojekt. Det finns även en kontinuerligt uppdaterad lista med specifika och aktuella frågor från vårdverksamheterna utifrån vilken studenterna kan välja ämnen till examensarbeten.

Utvecklingsområden (utöver det område som anges ovan)

Generellt

- Forskning inom omvårdnad som relaterar till temat digitalisering för hållbar utveckling behöver utvecklas.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Då programmet för diabetessjuksköterskor ges i samverkan mellan tre lärosäten behöver det tydligare framgå vilken roll varje lärosäte har i utbildningen och vilken forskningsanknytning var och en bidrar med.

3.3.6 Pedagogiskt koncept

Bedömningsgrund:

Studenternas lärande främjas genom ett pedagogiskt koncept för utbildningsprogrammet.

Sammanfattande omdöme för aspekten *pedagogiskt koncept*: Tillfredsställande.

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

Generellt

- Didaktiska strategier finns framtagna för vårdutbildningarna. Strategierna bidrar till att kvalitetssäkra såväl utbildningens innehåll som pedagogiska arbetsformer. Centralt i dessa tre strategier är:
 - att de utgår från ett tydligt patientperspektiv (vilket är den mest framträdande strategin),
 - att de stödjer reflektionsprocesser till en fördjupad förståelse av vårdandet samt utvecklar studenternas förmåga till ett kritiskt förhållningssätt samt
 - att de stödjer integrering och sammanflätning av utbildningarnas olika ämnen samt integrering av teoretiska och praktiska kunskaper.
- Utbildningarna innehåller en god och genomtänkt variation av olika former av läraktiviteter och examinationsmoment. Läraktiviteterna och examinationen stödjer ett kritiskt och reflekterande tänkande hos studenterna, både när det gäller teori och praktik.

Sjuksköterskeprogrammet

- Momentet reflekterande handledning i omvårdnad är positivt. Det genomförs via olika former, till exempel dagboksreflektioner som samlas i en studentportfolio som löper över hela utbildningen.

Utvecklingsområden

- De didaktiska strategier som finns för vårdutbildningarna bör utvecklas vidare. Strategierna behöver, bland annat, anpassas mer till specialistsjuksköterskeprogrammen. Idag är de didaktiska strategierna främst grundade på de behov som har funnits inom sjuksköterskeprogrammet.
- De didaktiska strategierna bör utvärderas i termer av deras effekter på studenternas lärande, lärarnas pedagogiska och didaktiska utveckling, resursåtgång samt organisatoriska effekter på utbildningen i stort.

3.3.7 Kurser som inte ingår i programmets huvudområde

Inom sjuksköterskeprogrammet finns ett flertal kurser som inte ingår i programmets huvudområde (omvårdnad). Dessa kurser hör till ämnena biomedicin (drygt 50 hp) och folkhälsovetenskap (15 hp).

Inom specialistsjuksköterskeprogrammen är omfattningen av kurser i andra ämnen än omvårdnad mindre. I programmet för distriktssköterskor ingår en kurs i biomedicin och i programmet för skolsköterskor finns en kurs i biomedicin och en kurs i folkhälsovetenskap. När det gäller programmet för diabetessjuksköterskor ingår en valbar kurs – och den kursen kan då tillhöra ett annat ämne.

Bedömningsgrund:

De kurser i programmet som inte ingår i programmets huvudområde utan i andra ämnen har en tydlig funktion relaterat till det kunskapsområde programmet omfattar. Kurserna bidrar till att programmet har en innehållsmässigt och pedagogiskt genomtänkt studiegång.

Bedömningsgrunden kurser som inte ingår i programmets huvudområde: Med tvekan tillfredsställande.

Tvekan avser den bristande anknytningen till sjuksköterskeprofessionen i kurserna inom biomedicin i sjuksköterskeprogrammet. Då andelen kurser i biomedicin utgör drygt 50 hp i programmet är denna anknytning av yttersta vikt för att uppnå målen i yrkesexamen.

Utöver ovanstående har följande styrkor och utvecklingsområden identifierats:

Styrka

Generellt

- Kurserna som inte ingår i programmets huvudområde har överlag en tydlig funktion relaterat till programmets kunskapsområden (frånsett den bristande anknytningen till sjuksköterskeprofessionen i sjuksköterskeprogrammets biomedicinkurser, se ovan).

Sjuksköterskeprogrammet

- Goda exempel finns, enligt studenterna, på integrering av kurser i biomedicin och omvårdnad i programmet. Exempelen avser tillfällen när ett område, till exempel hjärtsvikt, parallellt har behandlats i biomedicin- och omvårdnads-kurserna. Integreringen har då bland annat skett genom föreläsningar som varit gemensamma för båda kurserna.

Utvecklingsområde

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Inom skolsköterskeprogrammet kan kopplingen till programmets kunskapsområde utvecklas för kursen i folkhälsovetenskap.

3.3.8 Genomströmning

Bedömningsgrunder:

Behörighetskraven är adekvata och främjar såväl kvalitet i utbildningsprogrammet som tillgänglighet till utbildningen.

Varje student ges goda förutsättningar att genomföra och slutföra sina studier, utan att kompromisser görs relaterat till utbildningens kvalitet och uppsatta mål.

Genomströmningen efter ett läsår inom programmet är minst 85 % (gäller program på grundnivå).

Andelen studenter som registrerats på programmet och som sedan tagit ut en examen 1,5 år efter nominell studietid är minst 55 %.

Sammanfattande omdöme för aspekten *genomströmning*: Tillfredsställande

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

- Genomströmningen på programmen är överlag god. Även om genomströmningen är lägre för specialistsjuksköterskeprogrammet för skolsköterskor är den ändå tillfredsställande med beaktande av att utbildningen ges på distans.
- Examensfrekvensen (andel studenter som tagit ut examen efter avslutad utbildning) är mycket god.

Utvecklingsområden

- En tendens till sjunkande examensfrekvens syns för sjuksköterskeprogrammet (även om examensfrekvensen är god, se ovan). Detta bör följas upp av institutionen.

3.3.9 Arbetslivets perspektiv

Bedömningsgrund:

Utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv.

Sammanfattande omdöme för aspekten *arbetslivets perspektiv*: *Tillfredsställande*

Följande styrkor har identifierats:

Styrkor

- Både sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor är efterfrågade på arbetsmarknaden och de studenter som examineras på programmen har en hög etableringsgrad.
- Systematisk samverkan med vårdverksamheterna sker regelbundet och fungerar väl. Olika former av samverkan sker, genom de regionala och lokala samverkansgrupperna, programråd, verksamhetsförlagd utbildning och examensarbeten.

3.3.10 Studenters perspektiv

Bedömningsgrunder:

Programansvarig lärare, kursansvariga lärare och annan berörd personal verkar för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen.

Återkoppling lämnas alltid till berörda studenter efter genomförda kurs- och programutvärderingar. Kurs- och programrapporterna innehåller alltid ett sammanfattande omdöme som sammanställts av ansvarig lärare (kurs- eller programansvarig lärare).

Svarsfrekvensen på kursenkäterna på programkurserna är i genomsnitt minst 60 %.

Sammanfattande omdöme för aspekten *studenters perspektiv*: *Tillfredsställande*

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

Generellt

- Programutvärderingar genomförs kontinuerligt i flertalet av programmen. Studenterna informeras om resultat från kursutvärderingar och programutvärderingar.

Sjuksköterskeprogrammet

- För sjuksköterskeprogrammet arrangeras terminsvis ett studentråd (bestående av programstudenter, programansvariga lärare samt studie- och karriärvägledare). Syftet är att säkerställa att studenternas synpunkter på utbildningen tas till vara.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Förutom skriftliga kursutvärderingar genomförs muntliga kursvärderingar i slutet av varje kurs. Vid dessa tillfällen diskuteras kursens utvecklingsmöjligheter. I princip samtliga studenter deltar vid dessa tillfällen. Resultaten från muntlig och skriftlig utvärdering jämförs för att säkerställa att den skriftliga utvärderingen är rättvisande trots låg svarsfrekvens.
- Programmet för skolsköterskor utmärker sig med hög andel kursrapporter som innehåller sammanfattande omdöme (omdöme som sammanställts av kursansvarig lärare).

Utvecklingsområden

Generellt

- Återkopplingen till studenterna efter kursutvärderingarna behöver utvecklas. Kursansvariga lärare samt ämnesföreträdare och institutionsledning (prefekt och avdelningschefer) måste säkerställa att samtliga kursrapporter innehåller ett sammanfattande omdöme.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- Arbetssätten kring kursvärdering för programmet för diabetessjuksköterskor behöver utvecklas. Idag kan endast de studenter som är registrerade vid Högskolan svara på enkäterna för de kurser som Högskolan ger inom programmet. Det är också viktigt att studenter som är antagna vid Högskolan får möjligheter att ge sina synpunkter på kurserna som ges vid de andra lärosäten och att resultaten kommer Högskolan till del.
- Programutvärderingar bör göras i programmet för diabetessjuksköterskor, i samverkan med övriga lärosäten som deltar i utbildningen.

3.3.11 Jämställdhetsperspektiv

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Sammanfattande omdöme för aspekt *jämställdhetsperspektiv*: *Tillfredsställande*

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

Generellt

- Lärarlaget har år 2016 utbildats i frågor som rör normkritik.

Specialistsjuksköterskeprogrammen

- I programmet för skolsköterskor finns lärandemål som rör jämställdhetsperspektiv i flera av kursplanerna
- I programmet för distriktssköterskor väljer lärarna medvetet litteratur utifrån ett jämställdhetsperspektiv och även litteratur som tar upp genus finns i utbildningen. Studenterna får också reflektera utifrån ett normkritiskt perspektiv.

Utvecklingsområden

- Jämställdhetsperspektivet i kursplanerna kan tydliggöras genom att jämställdhetsperspektivet integreras i lärandemålen, där så är lämpligt (se ny mall för programmatris).
- I kursmålen – och i integreringen av jämställdhet i utbildningen i övrigt – bör skillnaden mellan jämställdhetsperspektivet och övriga perspektiv som rör området lika villkor beaktas. Exempel på annat perspektiv är ”könsöverskridande identitet eller uttryck” som inkluderar frågor som rör HBTQ-personer. Samtliga perspektiv ska beaktas i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

3.3.12 Internationaliseringsperspektiv

Bedömningsgrunder:

Ett internationaliseringsperspektiv är integrerat i utbildningsprogrammets utformning och genomförande.

Studenter inom programmet har möjlighet att bedriva studier utomlands minst en termin (gäller främst program på grundnivå som omfattar 180 högskolepoäng).

I programmet finns kurser om minst 30 högskolepoäng som är särskilt lämpliga för studenter från utländska lärosäten (gäller främst program på grundnivå som omfattar 180 högskolepoäng).

Sammanfattande omdöme för aspekten *internationaliseringsperspektiv*:

Tillfredsställande

Följande styrkor och utvecklingsområden har identifierats:

Styrkor

Generellt

- Ett aktivt lärarutbyte sker inom samtliga utbildningar.

Sjuksköterskeprogrammet

- I sjuksköterskeprogrammet finns en termin som är anpassad för utlandsstudier.

Utvecklingsområden

- Det internationaliseringsperspektiv som finns i utbildningarna kan tydliggöras på olika sätt, till exempel genom integrering av ett internationellt och interkulturellt perspektiv i mål i kursplaner och/eller utbildningsplaner.

3.4 Sammanfattande tabell

Nedanstående tabell sammanfattar omdömena för utbildningsprogram inom omvårdnad.

Sammanfattning av omdömen för utbildningsprogram inom omvårdnad	
Måluppfyllelse	Tillfredsställande
Progression	Med tvekan tillfredsställande
Relation till huvudområdet	Tillfredsställande
Digitalisering för hållbar utveckling	Tillfredsställande
Attraktivitet, studentrekrytering och söktryck	Tillfredsställande
Lärarkapacitet och lärarkompetens	Med tvekan tillfredsställande
Utbildningsmiljö och forskningsanknytning	Med tvekan tillfredsställande
Pedagogiskt koncept	Tillfredsställande
Kurser som inte ingår i programmets huvudområde	Med tvekan tillfredsställande
Genomströmning	Tillfredsställande
Arbetslivets perspektiv	Tillfredsställande
Studenters perspektiv	Tillfredsställande
Jämställdhetsperspektiv	Tillfredsställande
Internationaliseringsperspektiv	Tillfredsställande

4 Ämnet omvårdnad

Ett antal kvalitetsaspekter relaterade till ämnet omvårdnad har följts upp. Bland dessa är *kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av ämnet* samt *lärarkapacitet och lärarkompetens* de mest centrala.

4.1 Kvalitetsaspekter

4.1.1 Relevans och relation till institutionens och Högskolans utbildning

Bedömningsgrund:

Det finns nytta och behov av ämnet, relaterat till institutionens och Högskolans utbildningsutbud.

Sammanfattande omdöme för aspekten *relevans och relation till institutionens och Högskolans utbildning*: Tillfredsställande

Följande styrkor har identifierats:

Styrkor

- Utbildningen inom omvårdnad är den bärande delen av den utbildning som bedrivs inom vård och hälsa, ett prioriterat område för utbildning och forskning enligt *Utvecklingsplan för Högskolan i Skövde 2017-2022*.
- Det finns ett stort behov i samhället av personal inom omvårdnad. Mål om utbyggnad av Högskolans sjuksköterske- och specialistsjuksköterskeutbildning har angetts i regleringsbrev för åren 2015, 2016 och 2017.

4.1.2 Definition och klassificering

Bedömningsgrunder:

Ämnesdefinitionen är kortfattad och preciserar ämnets kärna. Eventuell lokal profilering för ämnet vid Högskolan i Skövde framgår av definitionen.

Ämnet har en adekvat klassificering i utbildningsområde samt i nationell huvudområdesgrupp och ämnesgrupp.

Granskningen visar att ämnet uppfyller bedömningsgrunderna.

Sammanfattande omdöme för aspekten *definition och klassificering*: Tillfredsställande

4.1.3 Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av ämnet

Bedömningsgrund:

Ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs för att kvalitetssäkra och kvalitetsutveckla ämnet.

Sammanfattande omdöme för aspekten *kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av ämnet: Tillfredsställande*

Följande styrkor har identifierats:

Styrkor

- Ämnesmöten hålls kontinuerligt där frågor som rör kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling diskuteras. Ett viktigt underlag för dessa diskussioner är de synpunkter som studenterna, muntligt och skriftligt, lämnat på genomförda kurser.
- Det finns väl fungerande regionala och lokal samverkansgrupper för samverkan med vårdverksamheterna. Vidare finns ett väl fungerande programråd där frågor som rör programmens utveckling diskuteras. I programrådet är såväl vårdverksamheterna som studenterna representerade.
- De utbildningsprogram som relaterar till ämnet följs årligen upp med stöd av det särskilda IT-systemet för ändamålet (KUpp).
- Berörda avdelningschefer är involverade i arbetet med kvalitetsutveckling och kvalitetssäkring, bland annat via dialogmöten med ämnesföreträdare och programansvarig lärare samt medverkan i vårdutbildningarnas utbildningsråd.

4.1.4 Lärarkapacitet och lärarkompetens

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till den utbildning och forskningsanknytning av utbildning som ska genomföras inom ämnet. Perspektiv som rör jämställdhet och lika villkor ska beaktas i arbetet med kompetensförsörjning relaterad till ämnet. Riktvärden för antalet heltidsanställda lärare med tillsvidareanställning är följande:

Vetenskaplig och konstnärlig kompetens

- *Huvudområde på grundnivå: Minst fyra lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens) varav minst en professor*
- *Huvudområde på magisternivå: Minst sex lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens) varav minst en professor och en docent*
- *Huvudområde på masternivå: Minst tio lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens) varav minst två professorer och två docenter*
- *Resursämne: Minst en lärare med doktorsexamen (eller motsvarande konstnärlig kompetens)*

Pedagogisk kompetens

- *Huvudområde på grundnivå och avancerad nivå: Minst två lärare som är meriterade eller excellenta lärare*
- *Resursämne: Minst en lärare som är meriterad eller excellent lärare*

Professionsrelaterad kompetens

- *Huvudområde på grundnivå och avancerad nivå: Minst två lärare med professionsrelaterad kompetens (riktvärdet ska särskilt beaktas vid ämnen som utgör inriktningar eller motsvarande inom en yrkesexamen)*

Sammanfattande omdöme för aspekten *lärarkapacitet och lärarkompetens* relaterat till ämnet *omvårdnad: Med tvekan tillfredsställande*

Visserligen uppfylls bedömningsgrunden formellt vad gäller vetenskaplig kompetens, pedagogisk kompetens och professionskompetens men hänsyn ska också tas till omfattningen av verksamheten. Mot bakgrund av den omfattande verksamheten utgör bristen på senior kompetens en stor risk för verksamhetens kvalitet, vilket också är skälet till omdömet. Detta påverkar framförallt utbildningen på avancerad nivå, där tillgången på docentkompetenta examinatorer för examensarbeten är kritisk. Se avsnitt 3.3.4 för en mer detaljerad redogörelse.

4.2 Kurskvalitet

Kurskvalitet har följts upp genom en granskning av två utvalda kurser, nämligen *Förskrivning av förbrukningsartiklar vid inkontinens och diabetes A1N 7,5 hp (fristående kurs)* och *Reflekterad handledning i omvårdnad – handledarutbildning A1N 30 hp (uppdrag)*.

Bedömningsgrunder:

Kursens innehåll är relevant i relation till definitionen för det ämne kursen tillhör. Innehållet i kursen ska vila på vetenskaplig grund eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.

Förkunskapskraven ska motsvara kraven för utbildning på grundnivå respektive avancerad nivå.

Kursmålen ska motsvara kraven för utbildning på grundnivå respektive avancerad nivå.

Undervisningsformer, kurslitteratur och annat undervisningsmaterial, examinationsformer och betygskriterier ska vara adekvata i förhållande till kursmål.

Kursen ska sammantaget anordnas på ett sätt som ger studenten goda förutsättningar att nå kursmålen.

Granskningen visar att kurserna uppfyller bedömningsgrunderna.

Sammanfattande omdöme vad gäller kurskvalitet: *Tillfredsställande*

4.3 Sammanfattande tabell

Nedanstående tabell sammanfattar omdömena för ämnet omvårdnad.

Sammanfattning av omdömen för ämnet omvårdnad	
Relevans och relation till institutionens och Högskolans utbildning	Tillfredsställande
Definition och klassificering	Tillfredsställande
Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling av ämnet	Tillfredsställande
Lärarkapacitet och lärarkompetens	Med tvekan tillfredsställande
Kurskvalitet	Tillfredsställande